

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 43 Mayıs – Haziran 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

*ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası
Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN*

*JEL KOD: Z12-Z19 *** ID:317 K:258*

<http://www.akademikbakis.org>

YUMUŞAK GÜÇ: İNSANİ YARDIM OPERASYONLARI VE TÜRKİYE'DEKİ SURIYELİ MÜLTECİLER

Ahmet Murat KÖSEOĞLU¹ , Gökhan ÇEVİKEL²

¹Okan Üniversitesi, İİBF-

²Okan Üniversitesi SBE

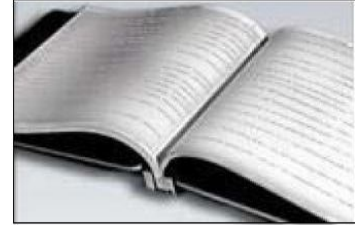
Özet: Günümüzde dünyada yaşanan farklı çatışmalardan ötürü bir çok insan her yıl mülteci durumuna düşmektedir. Mültecileri kabul eden az gelişmiş veya gelişmekte olan ülkelerin zayıflayan ekonomileri ise söz konusu masum insanların temel ihtiyaçlarının karşılanmasını bile imkânsız hale getirebilmektedir. Çatışma ve krizlerden etkilenenler için onurları ile yaşamak ve yasal çerçeve içinde insani yardım almak bir haktır. Son yıllarda, Türkiye'nin kendi bölgesinde ve dünyadaki insani krizlerde bu konuda daha aktif bir rol üstlendiği görülmektedir. Bu çalışmanın amacı Suriye'deki iç savaş sonucu ortaya çıkan krizde Türkiye'nin yumuşak güç kapsamında yaptığı insani yardımların etkinliğini değerlendirmektir. Türkiye yaptığı insani yardım operasyonlarını yumuşak güç olarak kullanmakta, insani yardımlarını politik sahadaki etkinliğini ve uluslararası itibarını arttırmak amacıyla da kullanmaktadır. Bunun yanında çatışma ve krizlerden etkilenen insanların sayısının fazlalığı, yardım süresinin uzaması, blirsizlik, uluslararası desteğin olmaması gibi etkenler yapılan insani yardımların kalitesini olumsuz olarak etkilemektedir.

Anahtar Kelimeler: İnsani Yardım Operasyonları, Suriyeli Mülteciler, Türk Dış Politikası, Yumuşak Güç

SOFT POWER: HUMANITARIAN OPERATIONS AND SYRIAN REFUGEES IN TURKEY

Abstract: Because of the conflicts throughout the world, a lot of people are becoming refugees every year. Due to the weakening economy of less developed or developing countries that accept refugees, meeting even basic needs of these people is getting impossible. Living with dignity and getting humanitarian aid is a right for those who affected by conflicts and crises. Over the last years, Turkey seems to assume more active role in these humanitarian crises around her region and throughout the world. The purpose of this study is to evaluate the effectiveness of humanitarian aid, for the crisis caused by the civil war in Syria, within the scope of Turkey's soft power. By making humanitarian aid campaigns, Turkey uses her soft power and utilizes these aid campaigns to increase her effectiveness and to gain international prestige in political area. Although, some factors like high number of people that affected by conflicts and crises, longer duration of assistance and the lack of international support affects the quality of humanitarian aid.

Keywords: Humanitarian Operations, Soft Power, Syrian Refugees, Turkish Foreign Policy

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 43 Mayıs – Haziran 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

*ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası
Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN*

*JEL KOD: Z12-Z19 *** ID:317 K:258*

<http://www.akademikbakis.org>

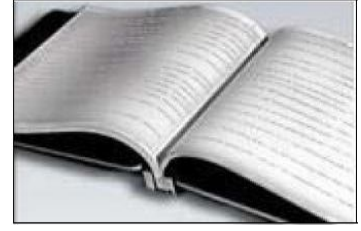
1.GİRİŞ

Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşundan itibaren, geleneksel dış politikasında, genel olarak mevcut sınırları koruma ve kurulu dengeleri muhafaza etme amacı güden statükoculuk ile batı medeniyetinin ekonomisine, bilimine ve uygarlığına vurgu yapan batıcılık özellikleri ön plana çıkmıştır. Türkiye'deki siyasi arenada Kasım 2002 seçimlerinden beri ciddi bir üstünlük kuran Adalet ve Kalkınma Partisi (AKP), son yıllarda Türk dış politikasını da kullanarak kendi seçmenine hitap etmeye başlamıştır. Özellikle 2009 yılında Ahmet Davutoğlu'nun Dış İşleri Bakanlığı'na atanmasıyla birlikte Türkiye'nin dış politikasında bir eksen kayması meydana gelmiştir.

Ortadoğu'daki birçok ülkede Arap Baharının başlamasına kadar Türkiye, bölgede barış amaçlayan ve açık diplomasiye dayanan politikasıyla hem kendi adına siyasi ve ekonomik kazanç elde etmiş hem de bölgenin istikrar ve refahına katkı sağlamıştır. AKP, Türk dış politikasını Ortadoğu'da sadece güvenlik perspektifini kullanmaktan çıkarmıştır. Bunun yerine Türk dış politikasını diplomasi, krizlerde aracılık, ekonomik entegrasyon ve kültürel bağlara vurgu kavramlarına odaklayarak, diğer manada yumuşak güç kullanarak, "sıfır sorun" politikasını uygulamaya çalışmıştır.

Ortadoğu'da, Arap Baharı sonrası ortaya çıkan güç boşluğundan yararlanmak isteyen AKP geleneksel, açık şekilde taraf tutmayan ve barışçıl Türk dış politikasından saparak, Arap ülkelerindeki rejim değişiklikleri sırasında meydana gelen iç çatışmalarda, kendi çizgisine yakın olan siyasi oluşumlara açıkça destek vermiştir. Bazı durumlarda ise daha agresif bir politika izleyerek, bu oluşumların karşısında duran tarafları Türkiye'ye yabancılaştırmıştır. Bunun sonucunda komşu ülkelerle ilişkilerde hedeflenen "sıfır sorun" politikası, "değerli yalnızlığa" dönüşmüştür. Türkiye, bugün neredeyse bütün komşuları ile sorun yaşamaktadır, hatta bazıları ile savaşın eşliğine gelmiştir.

AKP, ülkedeki seçmenine hitap etmek için, Türkiye'nin de artık bölgesel bir güç olduğunu ve dünyadaki gelişmelerde söz sahibi olduğu vurgusu yapmıştır. Bu söylemin uluslararası arenada fazla bir etkisi olmasa da, ülke içinde halka hitap etmiş, Osmanlı İmparatorluğu gibi güçlü bir devletin devamı olan Türkiye'de eski güçlü günlere olan özlemi ortaya çıkarmıştır. Ancak bölgesel veya uluslararası güç olmanın; güçlü bir ekonomi, yüksek teknolojiye sahip olma, güçlü bir ordu, uluslararası seviyede itibar ve sağlam ittifaklara dâhil olmak şeklinde başka gereklerinin de olduğu açıktır. AKP Hükümeti Türkiye'nin yaptığı insani yardım operasyonlarını, Türkiye'nin

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 43 Mayıs – Haziran 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

*ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası
Kırğız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN*

*JEL KOD: Z12-Z19 *** ID:317 K:258*

<http://www.akademikbakis.org>

uluslararası itibarını ve politik sahadaki etkinliğini arttırmak için bir fırsat olarak değerlendirmiştir. Yumuşak güç olarak dünyadaki birçok insani yardım operasyonuna katkı sağlayan Türkiye, Suriye insani yardım operasyonu ile birlikte bölgesel etkileri uzun sürecek bir dış politika de gütmeye başlamıştır.

2. LİTERATÜR TARAMASI

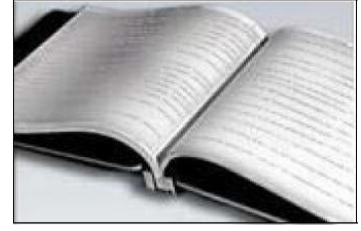
2.1. Çatışma, İç Savaş ve İnsani Kriz

Uluslararası arenada ve devletlerarası güç ilişkilerinde, taraflar bazen şiddete başvururlar. Dünyada sınırlar konusunda birçok anlaşmazlıklar olsa da çatışmalar nadiren sınırları değiştirmeye yöneliktir. Genelde çatışmalar ülkelerin hükümetleri üzerinde kontrol kazanmaya yönelik yapılır. Uluslararası çatışmalar, devletlerarası çıkar kavgaları olduğu sürece devam edecektir. Teoride, devletlerin egemenlik hakkına saygı için birbirlerinin iç işlerine karışmaması gerekse de, gerçekte başka ülkelerde güç sahiplerini desteklemek veya düşürmek için çeşitli yollara başvurulmaktadır. Ülkeler bazen diğer ülkenin seçimlerine etki etmeye çalışabilir veya o ülkedeki karşı grupları, mevcut rejimi zayıflatmak ve yıkmak için destekleyebilir (Goldstein ve Pevehouse, 2005). Suriye'nin Hafız Esad döneminde, 1970'li yılların sonlarından 1998'e kadar, PKK'ya mali ve lojistik destek vermesi ve terör örgütü PKK'yı Türkiye ile ilişkilerinde koz olarak

kullanması buna örnek olarak verilebilir (Özkaya, 2007).

Devletlerarası çatışmalar kadar zarar verici diğer bir çatışma şekli ise iç savaşlardır. İç savaş, bir ülkedeki gruplar arasındaki yapılan ve ülkenin tamamı veya bir bölümü için yeni bir hükümet yaratmayı hedefleyen veya mevcut hükümeti yıkmaya yönelik yapılan savaştır. İç savaşta hedef yeni bir rejim kurmak veya ülkenin bölünmesi olabilir, genelde aynı milletten kişilerin savaştığı iç savaşlar, en acımasız savaş tiplerindedir. İç savaşlar her zaman kesin belirlenmiş cephelede yapılmaz, ülkenin bir bölümünde veya tamamında sürebilir (Goldstein ve Pevehouse, 2005). İç savaş, bir ülkede her şeyin iyi gitmemesi sonucu, toplumun bazı kesimlerinin, çaresizlik hissederek şiddet yoluna başvurmaktan başka yol kalmadığını düşünmesi durumunda, değişimi getirmek için yasaları çiğnemesidir. Böyle bir durumda, hükümetlerin genel tepkisi iç karışıklık çıkarıcıları şiddetle engellemek ve suçu toplumun radikal veya marjinal olarak adlandırılan kesimlerine göstermek olur (Roskin, Cord, Medeiros ve Jones, 2008).

Devrim terimi, eski düzenin dramatik ve geniş kapsamlı bir şekilde yok edilip, yerine yeni bir düzen kurulmasıdır, devrimler kanun harici kitle hareketleridir ve yapıları gereği genellikle şiddet içerirler (Heywood, 1997). Devrimci şiddet ile mevcut rejimi yıkmak veya rejimi yöneten

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 43 Mayıs – Haziran 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

*ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası
Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN*

*JEL KOD: Z12-Z19 *** ID:317 K:258*

<http://www.akademikbakis.org>

kişileri değiştirmek amaçlanır, örnek olarak Müslüman ülkelerdeki, radikal İslamcı unsurların köktendinci bir rejim kurma için yürüttüğü mücadeleler gösterilebilir (Roskin, Cord, Medeiros ve Jones, 2008). İsyân ise, kurulu düzene karşı yapılan toplu ayaklanmadır ancak devrimin aksine, politik sistemin veya rejimin değişmesi yerine yöneticilerin değişimini amaçlar. (Heywood, 1997)

İnsani kriz, bir ülkedeki veya geniş bir bölgedeki bir topluluğun veya geniş bir grubun sağlığına, güvenliğine ve refahına tehdit unsuru oluşturan bir takım seri olaylardır. Silahlı çatışmalar, salgınlar, kıtlık, doğal afetler ve diğer acil durumlar, tek bir devletin veya organizasyonun üstesinden gelemeyeceği insani krizlere sebep olabilir (Humanitarian Coalition Web Sitesi).

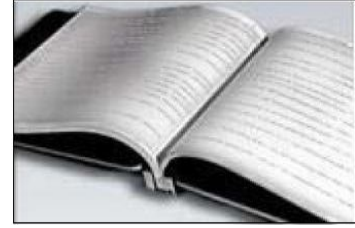
Dünyanın birçok bölgesinde meydana gelen çatışmalar, iç savaşlar ve krizlerin sonucunda, birçok insan mülteci veya sığınmacı haline gelmekte ve yaşadıkları yerlerinden ayrılmak zorunda bırakılmaktadır. Özellikle kırılğan ve istikrarlı olmayan ülkelerde, yaşanan insan kaynaklı veya doğal felaketler sonucu, ortaya ciddi insani krizler çıkmaktadır. Eksik devlet otoritesi ve yetersiz kaynaklar sebebiyle, fakir ülkelerde yaşanan felaketler, felaket sonrası daha da katlanarak, çok ciddi boyutlara ulaşabilmektedir.

Kırılğan bir ülke veya bölge temel yönetim fonksiyonlarını yerine getirememekle birlikte toplum ile karşılıklı ve yapıcı bir ilişki kurma becerisine sahip olamaz. Bu tip ülkeler ekonomik krizler, doğal afetler, silahlı çatışmalar gibi iç ve dış olaylara karşı oldukça savunmasızdır. Daha dayanıklı devletler, kendi topraklarını ve milletini yönetme kapasitesi ve meşruiyetine sahiptirler (Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü: DAC Raporu, 2013).

2.2. İnsani Yardım ve İnsani Yardım Lojistiği

Doğal veya insan yapımı felaketlerden zarar gören ülkelere, bölgelere, insanlara mümkün olan en hızlı biçimde yapılan insani yardım, felaketzedelerin hayatını kurtarmayı ve onların şartlarını iyileştirmeyi amaçlar. En basit anlamıyla insani yardım, ihtiyaç sahiplerine, acil olarak gıda, barınak ve tıbbi destek sağlamaktır (Margesson, 2013).

İnsani yardım operasyonlarına insaniyet, ayrımcılık yapmama, tarafsızlık ve bağımsızlık gibi temel prensipler rehberlik eder. İnsani yardım, insaniyet prensibine göre nerede olursa olsun insan hayatı kurtarmak ve çekilen acıları hafifletme, ayrımcılık yapmama prensibine göre yardımın ırk, din, grup ayrımı yapmadan sadece ihtiyacın karşılanması, tarafsızlık prensibine göre yardımlar vasıtasıyla savaşıyan grupların hiçbirine avantaj sağlamama, bağımsızlık prensibine göre

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 43 Mayıs – Haziran 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

**ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası
Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN**

JEL KOD: Z12-Z19 * ID:317 K:258**

<http://www.akademikbakis.org>

ise insani yardımın uygulandığı alanlarda her türlü politik, ekonomik, askeri hedeflere hizmet etmeme amacı gütmelidir (Stockholm Toplantısı Bildirisi, 2003).

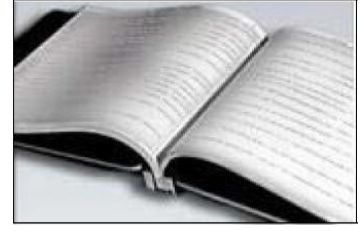
İnsani yardım lojistiği, ürünlerin, malzemelerin ve gerekli bilgilerin, çıkış noktalarından, zor durumda olanları hayatını kolaylaştıracağı nihai noktaya kadar akışının ve depolanmasının, verimli ve maliyet-etkin bir biçimde planlanması, uygulanması ve kontrol edilmesidir. Bu fonksiyon hazırlık, planlama, tedarik, taşıma, depolama, takip, gümrükleme gibi faaliyetleri içerir. Burada eksik olan şey ise ticaret sektörünün en bariz karakteristiği olan karlılıktır, insani yardım kuruluşları kar yerine tedarik zincirlerinde hız ve maliyetler arasında bir denge kurmaya çalışırlar (Tomasini ve Van Wassenhove, 2009). İnsani yardım lojistiği doğru yardım materyallerini, mümkün olan en hızlı şekilde felaket bölgelerine ve ihtiyaç duyan insanlara doğru biçimde ve doğru miktarlarda ulaştırmayı hedefler.

İnsani yardım kuruluşlarının başarılı olması için yardımların yapıldığı ülkedeki hükümet, ordu, özel sektör kurumları ve yerel halk ile uyumlu ve koordine bir şekilde çalışması gerekir. Bu ihtiyaç sahiplerine yardımı kolaylaştıran bir faktördür. Felaket durumlarına iyi hazırlanmak insani yardım operasyonun ve bu operasyonlardaki lojistik yönetiminin ilk ve belki de en önemli halkasını oluşturur.

2.3. Yumuşak Güç

Günümüzde her ne kadar dünyada sıcak savaşlar bölgesel nitelikte küçük çaplı olarak devam etmekte olsa da, günümüzde uluslararası arenada diplomasi, barışçıl çözümler, devletler arası işbirliği ve karşılıklı ekonomik bağımlılık daha fazla öne çıkmaktadırlar. Joseph Nye tarafından ortaya atılan yumuşak güç kavramı, her geçen gün devletlerin yıkıma ve savaşlara neden olacak sert güç kullanımı yerine dikkate aldığı bir politika türüdür.

Sert güç, ülkelerin askeri ve ekonomik güçlerini savaş, tehdit, ambargo ve yaptırımlar gibi sert kaynaklar kullanarak başka ülkeler ve aktörlerin davranışları üzerinde nüfuz sağlayabilme becerisidir. Yumuşak güç ise, aktörlerin davranışları üzerinde bu sert kaynaklara gerek kalmadan kurumlar, değerler, kültür ve ılımlı politikalar kullanılarak, işbirliği ve çekicilik yoluyla etki sağlamaktır (Çavuş, 2012). Daha az zorlayıcı ve pek somut olmayan yumuşak güç basitçe, başkalarına yaptırmak istediklerinizi kültürel cazibe, ideoloji, ulusal ve uluslararası kurumlar gibi kaynaklar sayesinde yaptırabilmektir (Nye, 1990). Ancak unutulmamalıdır ki yumuşak gücün kullanımı ve faydalarından yararlanılması, sert gücün kullanımı ve getirilerine oranla çok daha geniş bir zaman dilimini kapsar. Kamu diplomasisi ve yumuşak güç için ayrılan kaynaklar da, sert güç için yapılan yatırımlara kıyasla çok daha azdır, ancak bazı durumlarda

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 43 Mayıs – Haziran 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

**ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası
Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN**

JEL KOD: Z12-Z19 * ID:317 K:258**

<http://www.akademikbakis.org>

getirisi, sert gücün getirilerine oranla çok daha büyük ve etkili olabilmektedir (Nye, 2004). Sert gücün yumuşak bir tarafı da mevcuttur, sert gücün temeli olan askeri kapasitenin insani yardım operasyonlarında özellikle lojistik açılarından oynadığı önemli rol bunu ifade etmektedir (Noya, 2005).

Türkiye'nin, bulunduğu jeopolitik konumu, sahip olduğu köklü kültür ve tarihi, askeri gücü, liberal ekonomiye sahip olması, demokrasi ve laiklik gibi evrensel değerlere önem vermesi nedeniyle zengin güç kaynaklarına sahip olduğu söylenebilir (Çavuş, 2012).

2.4. Türkiye'deki Suriyeli Mültecilere Yapılan İnsani Yardımların Yasal Çerçevesi

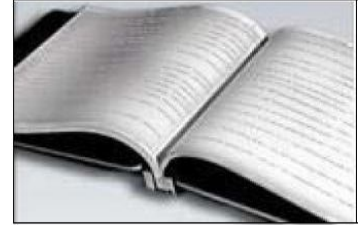
Uluslararası Hukuk'un bir dalı olan Uluslararası Mülteciler Yasası, mülteci olarak tanımlanan ve zulümden kaçan insanları korumayı amaçlayan, içinde uluslararası ve bölgesel yasal araçlar içeren ve dünyadaki bütün ülkelerin tabi olduğu bir hukuki düzenlemedir (UNHCR Web Sitesi). Çatışma ve krizlerden etkilenenler için onurları ile yaşamak ve insani yardım almak bir haktır. Söz konusu hak yasal çerçeve içinde kalarak yeterli bir yaşam standardı içinde sağlanmalıdır.

Türkiye'deki insani yardımlar, Türk Dış İşleri Bakanlığı'nın gözetimi altında, Türk Kızılayı, Afet Acil Durum Yönetimi Başkanlığı, Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı aracılığıyla yönetilip

yönlendirilmektedir (Global Humanitarian Assistance Initiative, 2013). Ulusal mevzuat, Suriyeli mülteciler için yapılan operasyonda, İç İşleri Bakanlığı'nın 19 Mart 2010 tarih ve B.050.ÖKM.0000.11 – 12/631 sayılı Mülteci ve Sığınmacılar konulu genelgesine göre uygulanmaktadır (Uluslararası Af Örgütü Web Sitesi).

Türkiye, insani yardım operasyonlarını, Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun 14 Aralık 1950 tarih ve 429 (V) sayılı Kararıyla toplanan Konferansta kabul edilen, 28 Temmuz 1951 tarihinde Cenevre'de imzalanan ve 43. maddeye uygun olarak 22 Nisan 1954 tarihinde yürürlüğe giren, Mültecilerin Hukuki Durumuna Dair Sözleşme çerçevesi içinde yürütmektedir. Türkiye 24 Ağustos 1951 tarihinde imzalamış ve 29 Ağustos 1961 tarihinde ihtirazi kayıtla onaylamıştır. 359 Sayılı Onay Kanunu 5 Eylül 1961 gün ve 10898 Sayılı Resmi Gazetede yayınlanmıştır (TBMM Web Sitesi).

Mültecilerin Hukuki Durumuna Dair Sözleşmesi'nin yanında, Türkiye'nin yürüttüğü yardım operasyonlarında, Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun 10 Aralık 1948 tarih ve 217 A(III) sayılı Kararıyla ilan edilen İnsan Hakları Evrensel Beyanname'sine ve 4 Kasım 1950'de imzalanan Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne, Birleşmiş Milletler'de 31 Ocak 1967 tarihinde kabul edilen Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin Protokolü'ne (1967 New York Protokolü),

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 43 Mayıs – Haziran 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

**ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası
Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN**

JEL KOD: Z12-Z19 * ID:317 K:258**

<http://www.akademikbakis.org>

11 Ağustos 1941 tarih ve 4104 sayılı Muharip Yabancı Ordu Mensuplarından Türkiye'ye İltica Edenler Hakkında Kanun'a, 30 Kasım 1994 tarih ve 22127 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Türkiye'ye İltica Eden veya Başka Bir Ülkeye İltica Etmek Üzere Türkiye'den İkamet İzni Talep Eden Münferit Yabancılar ile Topluca Sığınma Amacıyla Sınırlarımıza Gelen Yabancılar ve Olabilecek Nüfus Hareketlerine Uygulanacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'e ve 7 Kasım 1995 tarih ve 22456 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Muharip Yabancı Ordu Mensuplarından Türkiye'ye Kabul Edilenler Hakkında Yönetmelik'e uyulmaktadır (Mülteci Hakları Koordinasyonu Web Sitesi; TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu, 2012).

İnsani yardım örgütleri insaniyet ve tarafsızlık ilkeleriyle hareket ederek, ihtiyacı olan herkese yardım eder, savaş halinde yardımlarıyla sonuca etki etmez ve yardıma muhtaç olan birbirinde farklı grupları (savaşan taraflar veya farklı dine-etnik kimliğe mensup gruplar) diğerlerinden üstün tutmadan operasyonlarını yürütürler (Van Wassenhove, 2006).

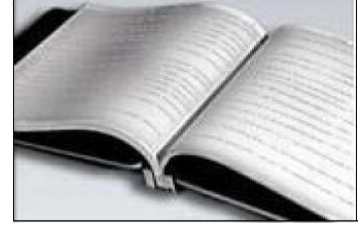
Bazı durumlarda devletlerin, dış yardımı ancak felaket veya kriz kontrollerinden çıktıktan sonra ülkelerine kabul ettiği olabilir, hiçbir devlet kendi istemediği sürece gelen yardımları kabul etmek

zorunda değildir (Maspero ve Ittman, 2008). Devletlerin egemenliğine saygı prensibine göre, dış yardım konusunda, yardımı gönderen devlet (donör), topraklarında faaliyet yürütmek için yardımı alan devletin (alıcı) iznini almak zorundadır (Goldstein ve Pevehouse, 2005).

Suriyeli sığınmacılar için Türkiye tarafından oluşturulan geçici koruma bölgesi, Uluslararası Mülteciler Yasası altında tanınmakla birlikte, yürütülen açık sınır politikasının prensiplerine göre; hiçbir sığınmacı geri dönmeye zorlanamaz, Türkiye'deki kalış sürelerinin bir zaman limiti yoktur, uluslararası sığınma prensipleri altında korumaya tabidirler ve hepsinin mülteci kamplarında yardım alma hakkı vardır. Türk Dış İşleri Bakanlığı'nın genel koordinasyonu altında, Afet Acil Durum Yönetimi Başkanlığı operasyonel liderliğinde, Suriye'den gelen mülteciler, Afet Acil Durum Yönetimi Başkanlığı ve Türk Kızılayı tarafından kurulan kamplara yerleştirilmekte ve kalış süreleri boyunca onlara gıda, barınak ve tıbbi destek sağlanmaktadır (Birleşmiş Milletler Raporu, 2013). Suriyeli sığınmacılara, varsa Türkiye'de yaşayan akrabalarının yanına yerleşme ve durumları elverişli olanlara Türk şehirlerinde ikamet etme olanağı da sunulmaktadır.

3. YÖNTEM

Nitel bir çalışma olan araştırmada Türkiye'nin Suriyeli mülteciler için yaptığı

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 43 Mayıs – Haziran 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

*ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası
Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN*

*JEL KOD: Z12-Z19 *** ID:317 K:258*

<http://www.akademikbakis.org>

insani yardım operasyonu ele alınarak durum analizi yapılmıştır. Mülteciler ile ilgili verilerin elde edilmesinde, mülteci kamplarına fiilen yardımda bulunan Türkiye Cumhuriyeti Devleti bünyesindeki yardım kuruluşları ile Birleşmiş Milletler bünyesindeki yardım kuruluşlarının ve insani yardım faaliyetlerine odaklanmış sivil toplum örgütlerinin güncel raporlarından faydalanılmıştır. Araştırmada genel tanımlar için uluslararası ilişkiler alanında kapsamlı olarak kabul edilen kaynaklardan itifade edilmiş elde edilen bilgiler değerlendirilerek yorumlanmıştır.

4. BULGULAR

4.1. Türkiye Tarafından Suriyeli Mültecilere Yapılan İnsani Yardımlar

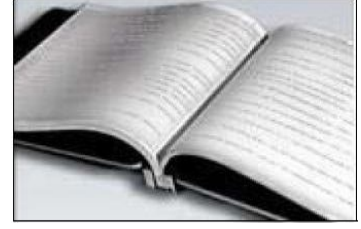
2007 yılından itibaren, dünyada yapılan insani yardım bağışlarında, devletler toplam bağışların yüzde 70'ini yapmaktadırlar. Dünyada yaşanan ekonomik krizlerin etkisiyle, birçok ülke insani yardım bütçelerinde kesintiye gitmiştir. Ancak Türkiye, özellikle Suriye'deki insani krize ilk elden müdahil olmasıyla, insani yardım bütçesinde çok büyük artış görülmüştür. 2012 yılında, Türkiye 1 milyar doların üstünde insani yardımda bulunarak, Amerika Birleşik Devletleri (3.8 milyar dolar), Avrupa Birliği (1.9 milyar dolar) ve Birleşik Krallık'ın (1.2 milyar dolar) ardından dünyada en çok insani yardım yapan ülkeler arasında dördüncü sırada yer almıştır, bu atılımla Türkiye, birçok

ülkenin insani yardımları azalttığı bir dönemde genel ortalamayı arttırıcı bir etki yapmıştır (Global Humanitarian Assistance Initiative, 2013).

Türkiye mevcut durumda Suriye'nin dışında, Somali, Filistin, Irak, Sudan, Pakistan ve Afganistan'da insani yardım operasyonları yürütmektedir. Kırılgan ülkelere yapılan yardımlarda, Türkiye, Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü Kalkınma Yardımları Komitesi üyesi olmamasına rağmen, kendisinden daha büyük ekonomilere sahip ülkelerin yaptığına yakın insani yardım yapmaktadır (Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü Raporu, 2013). 2011 yılına kıyasla, Türkiye'nin 2012 yılında yaptığı insani yardımda 775 milyon dolar artış görülmüştür (Global Humanitarian Assistance Initiative, 2013). Türkiye'nin, özellikle Suriye'deki krize tüm imkanlarını kullanarak yardım eli uzatması ve ülkeler arası insani yardım sıralamasında önemli aktörler arasında yer alması, Türk dış politikasında kullanılan bölgesel güç olma söylemini desteklemiştir. Türkiye'nin Suriye başta olmak üzere, farklı kıtalarda büyük bir kısmı eskiden Osmanlı İmparatorluğu toprağı olan Müslüman ülkelere insani ve ekonomik yardım sağlaması yumuşak gücün kullanılmasına örnek teşkil etmektedir.

4.2.Suriye'de Ortaya Çıkan Kriz

1971 yılından beri aralıksız olarak Esad ailesi ve Baas Partisi tarafından yönetilen

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 43 Mayıs – Haziran 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

*ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası
Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN*

*JEL KOD: Z12-Z19 *** ID:317 K:258*

<http://www.akademikbakis.org>

Suriye, Sovyetler Birliği'nin dağılması ve Soğuk Savaş'ın sona ermesiyle Batı ile yakınlaşmak istemiştir. İktidara babası Hafız Esad'ın ölmesinden sonra geçen Beşar Esad, 11 Eylül sonrası Batı tarafından dışlanan ülkesinin, Türkiye üzerinden Batı ile ilişkisini kurmuş, yıllardır sorunlu olan Türkiye-Suriye ilişkileri bu şekilde çok iyi bir duruma gelmiştir. Ancak Arap Baharı, Suriye'de de etkisini göstermiş, Suriye'nin Batı ile olan ilişkilerinde kırılmaya sebep olmuştur (Akgün, 2012).

Suriye'yi iç savaşa götüren olaylar, Dera'da, 15 Mart 2011'de başlamış, daha sonra Hama, İdlip, Humus ve Lazkiye'ye sıçramış, küçük çaplı olarak Şam ve Halep'i etkilemiştir. Suriye Devleti'nin, barışçıl başlayan gösterilere sert biçimde müdahalesi sonucunda, silahlanan muhalifler topyekün isyan başlatmıştır. Kurulan Özgür Suriye Ordusu ve Şam rejimi dışarıdan destek almaktadır, büyük şehirlerde Şam rejimi kontrolü elde tutarken, kırsalda ise Özgür Suriye Ordusu, silahlı İslami gruplar ve silahlı Kürt gruplar bazı şehirleri elde tutmaktadır. (Euro-Mediterranean Human Rights Network Raporu, 2011; Paksoy, Memiş, Paksoy ve Özçalıcı, 2012).

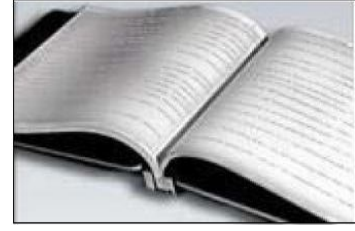
İç savaş Suriye ekonomisine ve altyapısına yıkıcı bir etki yapmıştır. Çeşitli sektörler önemli ölçüde hasar görmüş veya çökmüştür, Suriye lirası değer kaybetmiş, enflasyon yükselmiştir, işsizlik oranı çok

yüksek seviyelere ulaşmıştır. Suriye'de, 2012'nin Eylül ayına kadar, yeniden imarı en az 3 sene ve 35 milyar dolar gerektiren 2 milyon 865 bin bina yıkılmıştır ve iç savaşın daha da şiddetlenmesi, kullanılan silahların daha da ağırlaşması ile bu yıkım miktarı artarak devam etmektedir (Güçer, Karaca, ve Dinçer, 2013).

Suriye'deki insani kriz her geçen gün daha da büyümektedir, Suriye'den kaçan mülteciler Türkiye, Lübnan, Ürdün, Irak ve Mısır'a sığınmıştır. Komşu ülkelere sığınan ve sığınmayı bekleyen mülteci sayısı 2 milyon 180 bini geçmiştir. 2013 yılı sonuna kadar, Suriye nüfusunun yarısının insani yardıma muhtaç olacağı tahmin edilmektedir. Suriye dışındaki mülteci sayısının 3 milyon 450 bine, Suriye içindeki yerinden olan insan sayısının ise 6 milyon 800 bine ulaşması beklenmektedir (Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği Web Sitesi). Ülkedeki siyasi kriz devam ettiği sürece insani yardım ihtiyacının da buna bağlı olarak artacağı değerlendirilmektedir.

4.3. Suriyeli Mültecilere Yapılan İnsani Yardımın Amacı

Günümüzde devletler barışçıl dış politika izleyerek ideal bir ülke haline gelmeye çalışmakta, ekonomik ve insani yardımları kullanarak, yani yumuşak güç ile, aynı zamanda çıkarlarını gözetmeye çalışmaktadırlar. Bir devletin sağladığı insani yardım çalışmalarında sabır en önemli unsurdur çünkü bu gayret ile söz

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 43 Mayıs – Haziran 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

**ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası
Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN**

JEL KOD: Z12-Z19 * ID:317 K:258**

<http://www.akademikbakis.org>

konusu devlet bütünsel bir yaklaşım kullanarak diplomatik, enformasyonel, askeri ve ekonomik kaynaklarını kullanmakta ve yardımı götürdüğü bölgede istediği amaçlara ulaşmaya çalışmaktadır (Bouie, 2012). Türkiye'nin yaptığı insani yardımlar ve çevresindeki sorunlarla ilgilenerek bölgesinde düzen kurucu bir rol üstlenmeye çalışması yumuşak güç stratejisi olarak değerlendirilebilir (Çavuş, 2012).

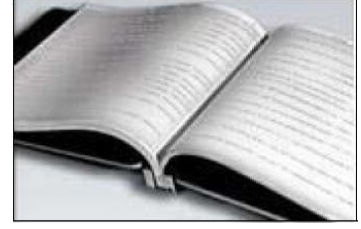
Türkiye Suriye'de ortaya çıkan krize doğrudan müdahil olmuştur. Krizin başlangıcında, Esad yönetimi ile iyi ilişkiler içinde olan Ankara, bu ilişkileri kullanarak protestocular ve Şam Hükümeti arasında uzlaşma sağlamaya çalışmıştır. Ülkedeki iç huzursuzluğun barışçıl yollarla çözülmesini ve topyekün bir iç savaşa dönüşmemesini amaçlayan Ankara, Şam Hükümeti'nden Suriye'ye daha çok özgürlük getirecek reformlar yapmasını ve muhalif protestolara sert müdahalelerde bulunulmamasını talep etmişti ancak Esad yönetimi bu çağrılara uymamıştır. Bunun sonucunda Türkiye geleneksel Dış Politikasından radikal bir sapmayla tamamen Suriye muhalefetine yanında yer almaya başlamıştır. Şam ile ilişkilerin koparılması, Türkiye'ye en uzun kara sınırını paylaştığı komşusuyla ilişkilerinde sorunlara yol açmıştır.

Suriye'de zor duruma düşen insanlara, ilk günden itibaren, sorgulamadan insani yardım eli uzatılması, Türkiye'nin

bölgedeki ve dünyadaki itibarına olumlu katkı sağlamaktadır. Türkiye Hükümeti Bölgesel bir güç olarak bölgesinde kendi insanlarını ve kendisine sığınanları koruma amacı ile hareket ettiğini belirtmektedir.. Ancak muhalefet tarafından, bu koruma sağlanırken kendi çıkarlarından da vazgeçmemesi ve tek başına altından kalkamayacağı bir yükümlülük altına girmemesi konusunda sürekli uyarılmaktadır. Türkiye Ortadoğu devletlerine laik, çağdaş ve demokratik bir ülke olarak örnek teşkil etmekte, potansiyeline yumuşak güç kullanarak ulaşmaya çalışmaktadır. Yapılan insani yardımlar, halklar arasında olumlu biçimde karşılanmaktadır. Uluslararası alanda ise Türkiye'nin bölgedeki varlığını hissettirme çalışmaları olarak görülmektedir.

4.4. Suriyeli Mültecilere Yapılan İnsani Yardımın Kapsamı

Türkiye, Suriye'de Baas Rejimi ve Beşar Esad'a karşı başlatılan iç savaştan şüphesiz ki en çok etkilenen ülkelerden biri olmuştur. 911 Kilometrelik kara sınırı paylaştığı Suriye'deki insani krize tepkisiz kalmamış ve yardım elini uzatmıştır. Türkiye, Nisan 2011'de Suriye'ye komşu ülkeler içinde, Suriyeli mültecilere resmi olarak tepki gösteren ve onların güvenliği için geçici koruma bölgesi oluşturan ilk ülkedir (Birleşmiş Milletler Raporu, 2013). Türkiye, mülteci sayısının artmasına rağmen açık sınır politikası uygulamaya devam etmiştir. Eylül 2013 itibarıyla,

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 43 Mayıs – Haziran 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

**ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası
Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN**

JEL KOD: Z12-Z19 * ID:317 K:258**

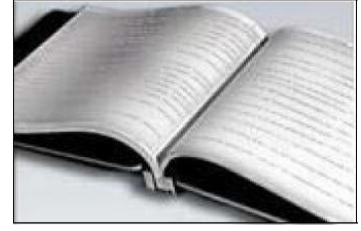
<http://www.akademikbakis.org>

Suriye'den komşu ülkelere sığınan (kayıt altına alınan ve kayıt altına alınmayı bekleyen) mülteci sayısı 2 milyonu geçmiştir (Avrupa Komisyonu Raporu, 2013).

Nisan 2012'den itibaren, artan mülteci sayısı karşısında, Türk Hükümeti, uluslararası örgütlerden ana yardım malzemeler için yardımlara açık olduğunu belirtmiştir. Türk Hükümeti, birkaç ay sonra Bölgesel Yardım Planı'na katılmış ve daha çok yardım için resmi talepte bulunmuştur. Suriyeli mülteciler için yardım planı, UNICEF, Dünya Sağlık Örgütü, Dünya Gıda Programı, Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu, Uluslararası Göç Örgütü ve Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği gibi uluslararası yardım örgütlerinin belirlediği finansal ihtiyaçlara göre gözden geçirilmiştir. Türkiye, krizin başında uluslararası yardımlara tedbirli yaklaşmış olsa da, insani krizin boyutları karşısında kaynak olarak yetersiz kalmaya başlamıştır. Türkiye'nin artan kaynak talebini karşılamak için, Birleşmiş Milletler Ülke Ekibinin tavsiyesiyle, Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği liderliğinde, yardım örgütlerinin uzmanlıklarına göre görev dağılımının yapılması, koordinasyon sağlanması ve Türkiye'nin yardım operasyonunun desteklenmesine karar verilmiştir (Birleşmiş Milletler Raporu, 2013).

Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği, Şubat 2012 sonunda Türkiye'nin talebiyle Hatay'a bir ekip göndermiş ve bölgedeki bütün mülteci kamplarına erişmiştir. Sahadaki bu ekip, mültecilerin kayıt altına alınması, kamp yönetimi, özel ihtiyaç ve zaaf, isteğe bağlı geri dönüş konularında teknik destek sağlamıştır (Birleşmiş Milletler Raporu, 2013). Türk Kızılayı, 12 Kasım 2012'de, Uluslararası Kızılay-Kızıllaç Dernekleri Federasyonu aracılığıyla Türkiye'de kamplarda yaşayan mülteciler, Türkiye'ye giriş için bekleyen mülteciler ve sınırın sıfır noktasında yardım bekleyenler için uluslararası yardım çağrısı yayınlamıştır (Türk Kızılayı Raporu, 2013). Mülteci krizinin başından itibaren, Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği, Türkiye'ye aralarında aile çadırları, battaniyeler, kışlık çadırlar gibi ana yardım malzemelerinin olduğu 28 milyon dolarlık yardım malzemesi bağışlamıştır. Türk Kızılayı ile yapılan işbirliği kapsamında, mültecilerin kış aylarını sorunsuz geçirmesi için stratejiler hazırlanmış, kamplara 16,700 standart aile çadırı, yaklaşık 110 bin battaniye ve 18,500 adet dört mevsim için uygun çadırlar ulaştırılmış, ayrıca 100 bin kişilik tencere, tava, mutfak aletleri içeren mutfak seti dağıtımı yapılmıştır (Birleşmiş Milletler Raporu, 2013).

Dünya Gıda Programı, Suriye'deki ve Suriye'ye komşu ülkelerdeki kamplarda mülteciler için gıda ihtiyacının en öncelik

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 43 Mayıs – Haziran 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

**ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası
Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN**

JEL KOD: Z12-Z19 * ID:317 K:258**

<http://www.akademikbakis.org>

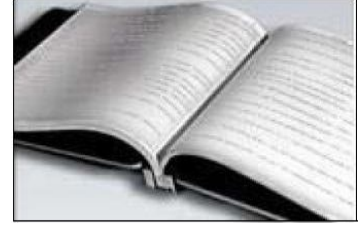
taşıyan ihtiyaç olduğunu değerlendirerek, mültecilere yemek dağıtımını yapmaktadır, uzun vadede ise yenilikçi elektronik gıda kartı programını devreye sokmaktadır (Dünya Gıda Programı Web Sitesi). Dünya Gıda Programı, Gaziantep ve Hatay'da saha ekipleri oluşturmuş ve Türk Hükümeti ile yakın işbirliği içinde mültecilerin gıda ihtiyaçlarını tespit etmektedir (Birleşmiş Milletler Raporu, 2013). Türk Hükümeti, mülteciler için Haziran 2012'de Dünya Gıda Programı'ndan yardım istemiş, yapılan çalışmalar sonucu kademeli olarak, doğrudan yemek dağıtım sisteminden, marketlerden kartla alışveriş yapma sistemine geçiş önerisi çıkmıştır. Kısa vadeli çözüm olan günde üç öğün sıcak yemek dağıtımını bazı kamplarda sonlandırılmaya başlamış ve ilk olarak 15 Ekim 2012'de, Kilis ilindeki konteyner kentte, Türk Kızılayı ve Dünya Gıda Programı işbirliğiyle, Elektronik Yemek Kartı programına geçiş sağlanmıştır (Türk Kızılayı Suriye Krizi İnsani Yardım Operasyonu Raporu, 2013; Birleşmiş Milletler Raporu, 2013).

17 Kasım 2012 itibarıyla, Hatay ilindeki, Yayladağı-1, Yayladağı-2, Boynuyoğun, Altınözü Çadırkentlerinde, yine Dünya Gıda Programı işbirliğiyle, Elektronik Gıda Kartı (Kızılay Gıda Kartı) programı uygulanmaya başlamıştır (Türk Kızılayı Suriye Krizi İnsani Yardım Operasyonu Raporu, 2013). Mültecilere dağıtılan gıda kartlarına, Dünya Gıda Programı tarafından, ailedeki her birey için aylık 80

TL yüklenmekte, böylece mülteciler kendi beğenilerine göre alışverişlerini yapıp, yemeklerini konteynerlerde hazırlayabilme imkanına kavuşmuşlardır. Kızılay Gıda Kartı programının uygulanmadığı çadır kentlerde ise üç öğün yemek dağıtımını ihale yoluyla özel yemek şirketlerine yaptırılmaktadır (Güçer, Karaca ve Dinçer, 2013). 2013 yılında, Hayata Destek İnsani Yardım Derneği'de, Suriyeli mültecilerin gıda ihtiyaçlarını karşılamak için, Hatay ve Kilis illerinde, 2800 aileyi kapsayan bir elektronik kart programı hayata geçirilmiştir. Her ay doldurulan elektronik kartlarla mülteci aileler gıda ve hijyen ürünlerini de marketlerden temin edebilmektedirler (Hayata Destek İnsani Yardım Derneği, 2013b).

Avrupa Komisyonu Sivil Savunma Mekanizması'da Suriye mülteci krizine toplanan yardım fonlarından destek göndermiştir. Avrupa Birliği Sivil Koruma Mekanizması, Nisan 2012'de Türkiye'ye gelen aşırı mülteci akınıyla başa çıkmak için yardımda bulunmuştur, Avrupa Komisyonu yardımların çoğunu Birleşmiş Milletler ve Kızılay-Kızılhaç gibi sivil toplum kuruluşları üzerinden yollamıştır (Fargues ve Fandrich, 2012).

Afet Acil Durum Yönetimi Başkanlığı verilerine göre, 200034 Suriyeli sığınmacı, Türkiye'de 20 adet mülteci kampında misafir edilmektedir. Hatay'da 5 tane (Altınözü 1, Altınözü 2, Yayladağı 1, Yayladağı 2, Apaydın), Gaziantep'te 4 tane

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 43 Mayıs – Haziran 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

**ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası
Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN**

JEL KOD: Z12-Z19 * ID:317 K:258**

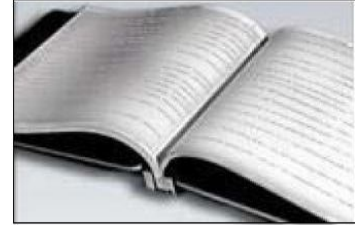
<http://www.akademikbakis.org>

(İslahiye, Karkamış, Nizip 1, Nizip 2), Şanlıurfa'da 3 tane (Ceylanpınar, Akçakale, Harran), Kilis'te 2 tane (Öncüpınar, Elbeyli Beşiriye), Kahramanmaraş (Merkez), Osmaniye (Cevdetiye), Adıyaman (Merkez), Adana (Sarıçam), Mardin (Midyat), Malatya'da (Beydağı) birer tane mülteci kampı bulunmaktadır (AFAD Web Sitesi). Mülteci kamplarının tamamı AFAD kontrolü altındadır ve her kampta Birleşmiş Milletler gözlemcisi görev yapmaktadır. Kamplardaki personel, AFAD tarafından 2 aylık periyodlar halinde görevlendirilmektedir. Türk Kızılayı her kampta varlığını sürdürerek AFAD yetkililerinin yükünü hafifletmektedir. 200 kişilik ekiplerle yaklaşık iki haftada hizmete hazır hale getirilebilen kamplar, kapasitelerinin üstünde hizmet vermelerine rağmen, gerek altyapıları gerekse birçok sosyal gereksinimi karşılama konusunda çok iyi durumdadırlar (Güçer, Karaca ve Dinçer, 2013).

Türkiye'de Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği tarafından kayıt altına alınmış mülteci sayısı 553000'den fazladır (Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği Web Sitesi). Kayıt altına alınmayan ve tahminler göre 200 bin civarı olduğu düşünülen kaçak mülteciler de hesaba katıldığında Türkiye'deki toplam Suriyeli mülteci sayısı 750 bine yaklaşmıştır (Güçer, Karaca ve Dinçer, 2013).

Suriyeli sığınmacıların çoğunun 18 yaşın altında olması, yardım operasyonunda çocukların ihtiyaçları üstünde durmayı da gerektirmektedir. UNICEF ve ortakları, krizden etkilenen aile ve çocukları, beslenme, sağlık hizmetleri, temiz su, eğitim, çocuk koruma servisleri ve temizlik konularında destek sağlamaktadır, bu yardım Suriye İnsani Yardım Planı'nın bir parçasıdır (UNICEF Raporu, 2013). Kuşkusuz savaştan en çok etkilenen kesim olan çocukların, geçirdikleri savaş travmasını atlatabilmeleri için psikolojik destek gerekmektedir, bu amaçla kamplardaki mülteci çocukların yüzde 54,9'una psikolojik destek verilmiştir (Güçer, Karaca ve Dinçer, 2013). Türk Hükümeti'nin desteği ve Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği'nin ortak operasyonu, UNICEF, eğitim ve çocuk koruma konularında sorumludur. Krizden etkilenen 26200 mülteci çocuk, eğitim programlarına kaydedilmiştir ve Akçakale ve çevre kamplardaki 12300 çocuğa kış kıyafetleri ve kışlık ayakkabı dağıtımı yapılmıştır. Ancak gerekli yardımın toplanması konusunda sıkıntı yaşanmaktadır, UNICEF tarafından belirlenen eğitim ve çocuk koruma konularında gereken yardım miktarı 12.5 milyon dolar olmakla birlikte, gereken yardımın sadece yüzde 10'u toplanmıştır (UNICEF Raporu, 2013).

Haziran 2013 itibariyle, İnsan Hak ve Hürriyetleri İnsani Yardım Vakfı'nın (İHH) koordinasyonu altında, Türkiye'nin

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 43 Mayıs – Haziran 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

*ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası
Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN*

*JEL KOD: Z12-Z19 *** ID:317 K:258*

<http://www.akademikbakis.org>

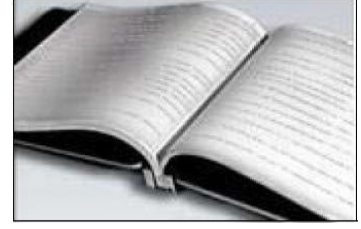
çeşitli illerinden, giysi, tekstil ürünleri, ayakkabı, battaniye, ev eşyası, gıda (patates, un, maya, konserve, makarna, yağ), su ve ilaç taşıyan 320 tır Suriyeli mültecilere ulaştırılmıştır (Atalay, Kavakdan ve Sönmez, 2013). İHH, Türkiye dışında, Suriye, Lübnan ve Ürdün'de, Suriyeli mülteciler için yardım sağlamaktadır. İHH'ye ait 2 sağlık tırı, Hatay'ın Kırıkhan ilçesinde ve Kilis Öncüpınar'a sınır Babü's-Selam Sınır Kapısı'nda hizmet vermektedir, bu tırlarda ilaç dağıtımı yapılmakta ve günde 100 mülteci muayene edilmektedir (Atalay, Kavakdan ve Sönmez, 2013).

4.5. Suriyeli Mültecilere Yapılan İnsani Yardımlarda Yaşanan Sorunlar

Türkiye, Suriye Krizi insani yardım operasyonunu yürütürken ciddi yükümlülükler altına girmiştir. Suriye'deki iç savaşın şiddetini arttırması ve sığınmacı sayısının beklenenden hızlı biçimde artmasıyla yardım operasyonunun zorlukları daha net görülür hale gelmiştir. İnsani yardım malzemelerini hazırlamak, çadır kentler kurmak, gelen sığınmacıları kamplara yerleştirmek yardımın ilk aşamasıdır. Bu insanlara değişen koşullar, azalan kaynaklar altında, yeterli bir yaşam standardı sunarak, bu yardımı uzun vadeli devam ettirmek yardımın ileri aşamasıdır. İnsani yardımın son aşaması ise, mültecileri kendi kendilerine yetebilir hale getirmek ve mümkünse ülkelerine sağlıklı ve güvenli biçimde geri dönüşlerini

sağlamaktır. Suriye'de Beşar Esad'ın iktidarda kaldığı veya iç savaşın uzun dönem devam ettiği senaryolara göre Türkiye'deki Suriyelilerin durumunun ne olacağı belli değildir. Eğer Esad iktidardan düşse bile, Esad sonrası dönemde Suriye'deki muhtemel karmaşa ortamı ve Suriye'nin yeniden inşa dönemi nedeniyle Türkiye'de kalacak yüzbinlerce Suriyelinin kendi kendilerine yetebilir olmaları ve özgüvenlerinin arttırılması gerekmektedir (Uluslararası Kriz Grubu Raporu, 2013a).

Türkiye'ye sığınan Suriyeliler Türkiye tarafından tam mülteci statüsü almamışlardır. Türkiye, Suriyeli sığınmacıların bu durumunu geçici gördüğünden onlara geçici koruma sağlamaktadır. Ayrıca, Türkiye 1951 Cenevre Sözleşmesi'ni ve 1967 New York Protokolü'nü, coğrafi kısıtlama ile kabul ettiğinden, Avrupa dışındaki olaylardan ötürü sığınma isteyenleri mülteci olarak kabul etmemektedir. Bu durum yüzünden Türkiye'deki Suriyeli sığınmacılar, yasal olarak Türkiye'de tam zamanlı ikamet, çalışma, eğitim hakkına sahip değildir ve Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği ile işbirliği sağlanıp başka ülkelere geçişleri sağlanıncaya kadar geçici ikamet hakkına sahiptirler, ülkemizdeki Suriyelilerin sayıca çok fazla olması onlara misafir statüsü verilmesinde önemli bir etken olmuştur (Euro-Mediterranean Human Rights Network Raporu, 2011; Güçer, Karaca ve Dinçer, 2013; TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 43 Mayıs – Haziran 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

**ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası
Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN**

JEL KOD: Z12-Z19 * ID:317 K:258**

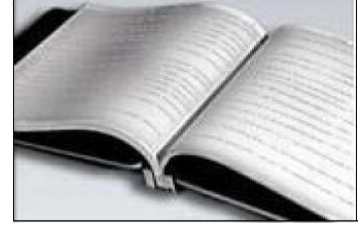
<http://www.akademikbakis.org>

İnceleme Raporu 2, 2012; Uluslararası Kriz Grubu Raporu, 2013a).

Sınıra gelen mülteci sayısının artmasıyla, Türkiye kampların ve çadır kentlerin kapasitesi konusunda sorunlar yaşamaya başlamıştır. Krizin başında Türkiye'ye sığınan mülteciler kolayca kamplara yerleştirilmiştir. Ancak kampların kapasitesinin dolması ve yeni kampların inşaları devam ederken sonradan gelen mültecilerin kamplara yerleşmek için bekleme süreleri artmıştır. Birleşmiş Milletler İnsani Yardım Ofisi'nin hazırladığı 24 Aralık 2012 tarihli açıklamada, Türkiye'deki Suriyeli mültecilerin sayısının, Türkiye'deki kampların kapasitesini yüzde 12 aştığı belirtilmiştir. Türkiye, bu açıklama sonrası yeni kamplar açmaya devam etse de, özellikle mülteci sayısında 2013 yılında görülen artış nedeniyle, sınıra yakın kurulan mülteci kamplarının kapasiteleri yetersiz kalmaktadır (Bakeer, 2013; Güçer, Karaca ve Dinçer, 2013). Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği, mülteci akınlarıyla baş edebilmek ve havayolu ile acil yardım taşımalarının önüne geçmek için, Türkiye'ye gelmesi beklenen mülteci sayısı ile orantılı olarak, çadır, battaniye gibi ana yardım malzemelerinin teminini ve depolanmasını planlamaktadır (Birleşmiş Milletler Raporu, 2013). Mülteci sayısının artmasıyla, Türk mülteci kamplarında sağlanan yüksek standartların düşmesi kaçınılmazdır.

Şu anda kayıt altına alınıp, kamplara yerleştirilmeyi bekleyen mülteci sayısı bir hayli fazladır. Örneğin, mülteci sayısının fazlalığı yüzünden, Türk Kızılayı tarafından üretilen yangına dayanıklı çadırlar her yere dağıtılamamıştır, 2013 kışında çoğu çocuk 16 mülteci, ısınmak için kullandıkları sobaların devrilmesi yüzünden çıkan yangınlarda hayatını kaybetmiştir (Güçer, Karaca ve Dinçer, 2013). Uluslararası yardım kuruluşları ile anlaşmazlıklar ve koordinasyon hataları yüzünden Türkiye gereken dış yardımı alamamakta, sınırın Suriye tarafında 100 bin Suriyeli mülteci, güvenli olmayan bir bölgede, kötü ve sağlıksız koşullar altında mahsur kalmıştır. Türkiye, gelen dış yardımlarla sınırdan uzakta yeni kamplar oluşturdukça veya mevcut kamplarda yer açıldıkça yeni mültecileri kabul etmektedir, ayrıca tahminlere göre, sınırda bekleyen mültecilerin sayısının katlanarak artması beklenmektedir (Uluslararası Kriz Grubu Raporu, 2013a).

Türkiye'ye gelen Suriyeli mültecilerin, sistematik bir biçimde kayıt altına alınması ve bu verilerin bir merkezde toplanması hususunda da sorunlar yaşanmaktadır. Kayıt altına alınmayan mülteciler, Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği bilgi arşivinde yer almamakta ve bilgi eksikliği yaratmaktadır. Ayrıca savaşma isteği, kamplardan memnun kalmama gibi çeşitli nedenlerden dolayı Suriye'ye dönen mülteciler de her zaman kayıt altına alınamamaktadır (Tobin,

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 43 Mayıs – Haziran 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

**ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası
Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN**

JEL KOD: Z12-Z19 * ID:317 K:258**

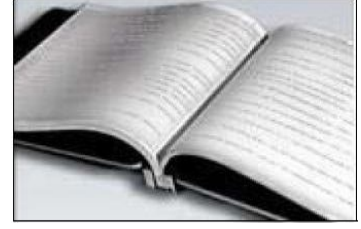
<http://www.akademikbakis.org>

Anderson ve Jenkins, 2013). Bu durum mülteci sayısının tam olarak belirlenmesinde zorluklar yaratırken, insani yardımların koordinasyonunu ve planlanmasını zorlaştırmaktadır. Ne kadar ihtiyaç sahibi olduğu bilinmeden, gereken yardım miktarı tam olarak belirlenememektedir. Konaklama merkezlerinde tutulan mültecilerin kayıtlarının henüz merkezi bir sistemde toplanmaması en büyük sorunu teşkil etmektedir, her kampta parmak izi alınmasına rağmen bunların merkezileşmemesi yüzünden, birden fazla kampta kaydı olan, 2-3 ayrı yardım alan mülteciler bulunmaktadır. Bu kampların ve yardımların yönetimini zorlaştırmakta, mülteci sayısının fazla görülmesinden dolayı yardıma ihtiyacı olan veya kamp dışında bekleyen sığınmacıları mağdur etmekte ve güvenlik riskleri doğurmaktadır (Güçer, Karaca ve Dinçer, 2013).

Kamplardaki mülteciler basının ilgisini ve uluslararası yardımların çoğunu elde ederken, kayıt dışı olan ve kamplar dışında yaşayan sığınmacılar çok daha zor koşullarda yaşamaktadır. Her ne kadar Türk halkı yardımsever de olsa, yanlarına pek bir malzeme alamadan ülkelerinden kaçan mültecilerin kirasını karşılayabilecekleri bir ev, karınlarını doyuracak gıda bulması kolay olmamakta, yasal olarak çalışma izinleri olmadığından, zorlukla bulabildikleri işlerde çok düşük ücretlere çalıştırılmaktadırlar (Brosnan ve Winkler, 2013).

Türkiye, Suriyeli mültecilere insani yardım perspektifinden yaklaşmış, yardım elini uzatmış olsa da, ülkeye giriş yapan sığınmacı sayısının artmasıyla, ülkede sağlanmaya çalışılan barış ortamı tehlike altına girmiştir (Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü: DAC Raporu, 2013). Bölgede PKK terör örgütünün yarattığı sorunların yanı sıra, Türkiye'nin açık bir şekilde Suriye'deki rejimin muhalifi Özgür Suriye Ordusu'nu desteklemesi, Türkiye'nin komşusu Suriye ile olan diplomatik ilişkilerini de sona getirmiştir. İç savaşın başında daha tarafsız, uzlaştırıcı bir tutum takınan Ankara, daha sonra Şam rejimi ile köprüleri atmış ve açıktan muhalifleri destekleyerek Şam rejiminin tepkisini çekmiştir. Türkiye, Suriye'de savaşan mültecilerin sınırdan rahatça giriş çıkış yapmasına izin vermektedir. Türkiye'nin de desteğiyle çoğu sınır kapısı muhaliflerin kontrolüne geçmiştir. Sınır bölgelerinin muhaliflerin elinde olması hem Suriye'den kaçan mültecilerin ve insani yardım ekiplerinin geçişi için güvenli bölgeler yaratmaktadır (Bakeer, 2013).

Suriye'de ki güç boşluğu, güvenlik güçleri için sınır kontrolünü zor hale getirmiş, bu uzun kara sınırının kontrolünü sağlamak için ciddi kaynak kullanımı gerekmektedir. Türkiye için en büyük güvenlik sorunu Suriye sınırından açılan taciz ateşleri ve PKK ile yakın olan Kürt gruplarının sınır boyunca kontrolü ele geçirdiği yerler olmasıdır (Tobin, Anderson ve Jenkins,

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 43 Mayıs – Haziran 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

**ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası
Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN**

JEL KOD: Z12-Z19 * ID:317 K:258**

<http://www.akademikbakis.org>

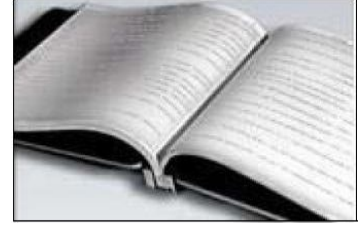
2013). Suriye Hükümeti, Demokratik Birlik Partisi'ni (PYD) Türkiye'ye karşı tampon olarak kullanma niyetinde olması muhtemeldir. Kandil Dağı'ndan Suriye'ye geri dönüş yapan, organize, eğitilmiş ve silahlı PYD'nin, sınır boyunca Kürtlerin yaşadığı bölgelerde kontrolü ele geçirmesi, 19 Temmuz 2012'de, Ceylanpınar'ın sınırında bulunan Resulayn bölgesine bayrağını dikmesi, Türkiye'den büyük tepki görmüştür (Uluslararası Kriz Grubu Raporu, 2013b). Türk Hükümeti ve Türk kamuoyu PYD'yi, PKK'dan farklı görmemekte ve bu örgüte mesafeli tutumunu korumaktadır. Sonuç olarak, sınırın Suriye tarafında bir devlet otoritesi olmaması, sınır bölgesinin radikal grupların serbestçe gezdiği bir sahipsiz toprak haline gelmesi, Türkiye'nin PKK sorununa yeni bir cephe açmıştır. PKK'nın önümüzdeki yıllarda bu bölgede kök salması Türkiye için terör sorunu daha da artarak devam ettirebilir. Türk Silahlı Kuvvetleri'nin sınıra Suriyeli askeri unsurları yaklaştırmaması sınırın Suriye tarafındaki otoriteyi yok etmiş, Kürt ve radikal İslamcı grupların yanısıra kaçakçılar da ciddi bir güvenlik tehdidi haline gelmiştir.

Türkiye'nin Şam rejimi ile köprüleri atması sonucu, 22 Haziran 2012'de F-4 tipi Türk keşif uçağı, Akdeniz'de uluslararası sularda, Suriye tarafından düşürülmüştür. Bunun sonucunda iki ülke arasındaki askeri gerilim artmıştır. Türkiye, Suriye sınırında angajman kurallarını değiştirmiş

ve sınıra yaklaşan her askeri unsur tehdit olarak kabul edilmeye başlanmıştır. Suriye'nin artık düşman devlet olarak görüldüğü ilan edilmiştir (Naftalin ve Harpviken, 2012; Uluslararası Kriz Grubu Raporu, 2013a; Orhan, 2013). 3 Ekim 2012'de, Şanlıurfa ili Akçakale ilçesinde sınır kapısına yakınlarına Suriye tarafından gelen bir top mermisi düşmüş ve 5 kişi hayatını kaybetmiştir. Buna benzer olaylar ve taciz ateşleri sınır bölgelerinde zaman zaman meydana gelmekte ve yerel halkın huzurunu bozmaktadır (Türk Kızılayı Suriye Krizi İnsani Yardım Operasyonu Raporu, 2013).

11 Mayıs 2013'te, Hatay'ın Reyhanlı ilçesinde gerçekleşen, Türkiye Cumhuriyeti tarihinin en kanlı terör saldırısı sonucu 52 kişi hayatını kaybetmiştir. Suriye'de insani krizin ortaya çıkışından bu yana, kendi nüfusu kadar Suriyeli misafir ağırlayan Reyhanlı'daki bu saldırı, bölgedeki sosyal, ekonomik ve güvenlik durumunu çok olumsuz biçimde etkilemiştir (Orhan, 2013). Sınır bölgesindeki bu gerilim, yapılan insani yardım operasyonlarını zorlaştırmaktadır. Savaş bölgelerinde yapılan yardım operasyonlarında yardım görevlilerini hayatını tehdit altındadır ve kaçan mülteciler ise daha kötü hale gelmektedir.

Genelde mülteci kamplarında görülen insani, barışçı ve sivil özellikler, Türkiye'deki mülteci kamplarında tehdit altındadır. Çünkü kamplarda ve kamplar

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 43 Mayıs – Haziran 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

**ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası
Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN**

JEL KOD: Z12-Z19 * ID:317 K:258**

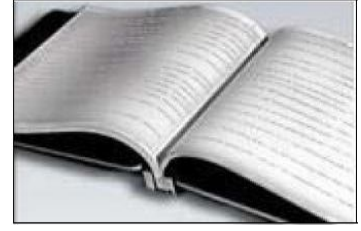
<http://www.akademikbakis.org>

dışında, Şam rejimini devirmeyi hedefleyen Özgür Suriye Ordusu üyesi birçok kişi bulunmaktadır. Özgür Suriye Ordusu, Türkiye'deki mülteci kamplarını üye toplama, lojistik destek alma, organize olma ve dinlenme gibi amaçlarla da kullanmaktadır (Naftalin ve Harpviken, 2012). Sünni gruplardan oluşan, eğitim seviyesi düşük olan, Şam rejimine karşı savaşırken Türkiye'ye sık sık giriş çıkış yapan bu grup, Türkiye'deki, özellikle Hatay'daki farklı etnik, dini, siyasi gruplar arası oluşan hoşgörü ve uyum ortamını tehdit etmektedir. Suriye'deki iç savaş sonucu mezhepler arasında oluşan keskin çatışma ortamı yüzünden, Hatay'daki farklı topluluklar arası barış ortamı sarsılmıştır (Orhan, 2013). Çoğunluğu Sünni olan, Suriyeli savaşçılar bazı kampları yakınlarını görmek, tıbbi destek almak, erzak toplamak için kullanırken, nüfusunun üçte biri Arap-Alevi kökenli olan Hatay'da hassasiyet yaratmaktadır. Hatay'da, Eylül 2012'de, Türkiye'deki Suriyeli savaşçılar protesto edilmiştir. Bu durumu dikkate alarak Türk Hükümeti'nin Suriyeli muhalifleri Alevilerin yaşadığı bölgeler ve çevresinde toplanmamasını ve buraları üs olarak kullanmasına izin vermemesi gerektiği değerlendirilmektedir (Uluslararası Kriz Grubu Raporu, 2013a).

Suriye tarafından gelen mermiler, patlayan bombalar, sınıra yakın çatışmalar ve mültecilerin dahil olduğu tartışmalar, bölgedeki hassas dengeye zarar vermektedir. Türkiye, mültecilerin uzun

sürelili varlığının bir noktada ülkedeki Sünni, Alevi, Türk ve Kürtler arasında gerilimi arttırmasından çekinmektedir. Suriye'deki iç savaşın uzaması ve mültecilerin geri dönüş umutlarının azalmasının yanında, Türkiye sınırdan sık sık geçerek, petrol ve silah kaçakçılığı yapan mültecileri ulusal istikrar ve güvenliğine tehdit olarak görmektedir (Hayata Destek İnsani Yardım Derneği, 2013a).

Suriye'de insani yardım çalışanları ve medya ilgisini canlı tutan gazeteciler çok zor şartlarda görev yapmaktadır. Şu anda Suriye'de var olan otorite boşluğu ve yaşanan iç savaş ortamı, görevlilerin yaşamını tehlikeye atmaktadır. Suriye'de insani yardım çalışanlarına yapılan saldırılar sonucu 20 Suriye Arap Kızılayı görevlisi ve 8 Birleşmiş Milletler görevlisi hayatını kaybetmiştir, halen ambulanslara ve yardım araçlarına tehditler sürmektedir (Avrupa Komisyonu Raporu, 2013). Gazetecileri Koruma Komitesi ve Sınır Tanımayan Gazeteciler'in verilerine göre, Suriye gazeteciler için dünyanın en tehlikeli bölgelerinden bir haline gelmiş ve bugüne kadar 36 gazeteci Suriye'de hayatını kaybetmiştir (İHH Suriye Raporu, 2013). Basının her yere erişimi olmamakla birlikte son zamanlarda çok yaygın hale gelen sosyal medya sayesinde tüm dünya Suriye'de olup bitenden çok kısa sürede haberdar olmakta, bu durum da Suriye'ye yapılan yardım kampanyalarının unutulma ihtimalini azaltmaktadır. Çünkü insanların

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 43 Mayıs – Haziran 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

**ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası
Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN**

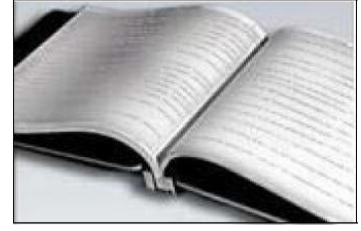
JEL KOD: Z12-Z19 * ID:317 K:258**

<http://www.akademikbakis.org>

yardım kampanyalarına olan ilgisi, basında olayla ilgili maruz kaldıkları haberlerle doğru orantılıdır, popüler olan krizler gerekli yardımları toplarken, az medya ilgisi gören ve ilgiyi kaybeden insani krizler yeterli desteği bulamamaktadır.

Türk bürokrasisi ve yardım gönderenler tarafından istenen evrak işi, gelen dış yardımlarda, ciddi gecikmeler yaratmaktadır. İnsani yardımda yardıma muhtaç insanlara yardım ulaştırmada hızın önemi düşünüldüğünde, evrak işlerinin çok olması ve Türkiye'nin izin konusunda sert olması sorunlar yaratmaktadır. Türkiye krizin başında sadece para yardımı kabul ederken, insani krizin büyümesi ve mülteci sayısının artmasıyla dışarıdan malzeme yardımını da kabul etmeye başlamıştır. Ancak yardım gönderen ülkelerin yardım yollamak için, Türkiye'nin ise yardımı kabul etmek için birçok kritere ihtiyaç duyması işleri zora sokmaktadır (Uluslararası Kriz Grubu Raporu, 2013a). Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği, sivil toplum kuruluşları sınıra ve kamplara erişimde zorluklarla karşılaşmaktadır, kamplarda kontrol ve izleme faaliyetlerini verimli biçimde yapamamaktadırlar. Uluslararası kuruluşların, kamplara erişimi İç İşleri Bakanlığı'nın ve Dış İşleri Bakanlığı'nın iznine tabidir, bu kuruluşlar ancak Türkiye istediği zaman destek ve tavsiye sağlamaktadırlar (Naftalin ve Harpviken, 2012).

Türkiye, 720 binden fazla Suriyeli mülteciyi tedavi etmiştir. Halen 26 bin Suriyeli çocuk için açılan okulları desteklemektedir. Suriyeli mültecilerin daha çok devlet hizmetinden yararlanmasını önünü açan Türkiye, sağlık ve eğitim konusunda daha yüksek maliyetlerle karşılaşacaktır, 2013 yılının Nisan ayında, Türkiye mültecilere ortalama aylık olarak 50-60 milyon dolar harcama yapmıştır (Uluslararası Kriz Grubu Raporu, 2013a). Türk Hükümeti, ülke içindeki 20 kamptaki Suriyeli mültecilerin güvenliği, barınması, sağlık hizmetleri ve diğer hizmetler için devlet bütçesinden 2 milyar dolarlık harcama yapmıştır (Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği Raporu, 2013). Suriye'ye insani yardım operasyonu Türkiye ekonomisine ciddi bir yük bindirmiştir. Mülteci kamplarındaki yüksek standartların sürdürülebilirliği konusunda şüpheler bulunmaktadır, on bin kişilik bir kampın kurulması ortalama bir ay ve on milyon dolar maliyete sebep olmaktadır. Mülteci başına sağlanan yardımın da aylık 200-300 dolar civarı olduğu hesaba katılırsa, bu maliyetlerin ne kadar karşılanabileceği, özellikle uzun vadede soru işaretidir (Uluslararası Kriz Grubu Raporu, 2013a). Uluslararası kuruluşlardan gelen dış yardım konusunda da ihtiyaç duyulan miktarların altında yardım gelmesi ulusal ekonominin rahatlamasına engel olmaktadır. Türkiye dünyada en çok mülteci ağırlayan ülkeler içinde, bir yılda 59. sıradan, 10. sıraya yükselmiştir. Ancak

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 43 Mayıs – Haziran 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

*ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası
Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN*

*JEL KOD: Z12-Z19 *** ID:317 K:258*

<http://www.akademikbakis.org>

yapılan ciddi harcamalara rağmen gelen dış yardım miktarı 100 milyon dolarda kalmıştır. Türk Hükümeti mülteci kamplarının düzgün işletilmesi için kamp başı aylık 2 milyon dolar gerektiğini açıklamış, BMMYK Yüksek Komiseri, Avrupa ülkelerinin mülteciler konusunda Suriye'ye komşu ülkeler üzerindeki yükü daha çok paylaşması gerektiğini belirtmiştir (Hayata Destek İnsani Yardım Derneği, 2013a).

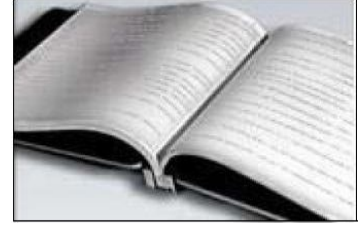
4.6.Suriyeli Mültecilere Yapılan İnsani Yardımların Etkinliği

Türkiye'de bulunan mülteci kampları, Suriye'ye komşu diğer ülkeler kıyasla çok daha iyi bir yaşam standardı sunmaktadır. Konteyner kent veya çadır kentler uluslararası uzmanlar tarafından "5 yıldızlı kamplar" olarak tanımlanmaktadır. Çoğu kampta okullar, hastaneler, spor salonları, ibadet alanları, çamaşırhaneler, hatta kuaförler bulunmaktadır (Uluslararası Kriz Grubu Raporu, 2013a). Ancak yine de kampların kapasitelerinin üstünde hizmet vermeleri yüzünden uzun vadede daha çok sorun yaşanacağı açıktır. Suriye'den gelen mülteci akını katlanarak arttıkça yeni kampların inşa edilmesi, altyapılarının kurulması, bu kamplara yardım malzemeleri sağlanması ve yeni mültecilerin kayıt altına alınıp yerleşmesi ciddi bir ekonomik yük ve sorumluluk getirmektedir.

Türkiye, dış yardımların katkısıyla, Suriyeli mültecilere sığındıkları ülkeler

içinde en iyi muamele gösteren ülkedir. Türkiye, mülteciler için 2 milyar dolar civarında para harcamıştır ve Türkiye'deki kamplar, çadırlarda televizyon-uydu ve eğlence için tesisler içerdiğinden lüks sayılmaktadırlar. Bu tarz bir yardım kampanyası Türk Hükümeti'nin Ortadoğu'ya yönelik "Yeni Osmanlı" politikası ile uyumlu olup, bölgesel güç olma politikasına destekleyici olmuştur. Ancak Türkiye çok kısa zamanda çok para harcadığı için yakın bir zamanda mülteci desteği için ayrılan finansal kaynakları bitme noktasına gelecektir (Tobin, Anderson ve Jenkins, 2013).

Suriyeli mültecilerin kendi kendilerine yetebilir olması konusunda çalışmalar yapılmaktadır. Türkiye'deki Suriyeli sayısının, bazı Türk şehirlerinin nüfusundan fazladır. Kalabalık mülteci kampları küçük şehirler olarak düşünülebilir ve Suriyelilerin rahat hissetmesi için kamplardaki bakım, eğitim ve güvenlik gibi işlerin Suriyeliler tarafından yapılması daha iyi olacaktır. Örneğin 4-6 Ekim 2013 tarihleri arasında, UNICEF ve Milli Eğitim Bakanlığı işbirliğinde, Adana'da ilk Eğitimcilerin Eğitimi Programı, 27 kişinin katılımı ile yapılmıştır. Bu eğitimler tamamlandıktan sonra, öğretmen eğitimleri kamplarda yaşayan 45 binin üstünde çocuğa eğitim veren yaklaşık 1410 Suriyeli öğretmene uygulanacaktır (UNICEF Raporu, 2013). Bu eğitimler sayesinde, mülteci çocukların eğitimi Suriyeli öğretmenler tarafından

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 43 Mayıs – Haziran 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

**ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası
Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN**

JEL KOD: Z12-Z19 * ID:317 K:258**

<http://www.akademikbakis.org>

verilecek, çocukların uyum sorunu en az seviyede olacaktır.

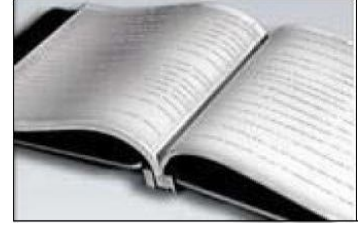
Türkiye'deki mülteci kamplarındaki memnuniyet oranları yüksek olmakla birlikte, uzun dönemli yardım operasyonu hem yardım sağlayanlar hem de yardım alanlar için yıpratıcıdır. Türkiye'deki kamplarda diğer ülkelerdeki kamplara kıyasla daha az suç işlenmekte, kadınlar ve çocuklar için güvenli bir ortam sağlanmaktadır. Mültecilerin hayata dâhil edilmesi için geçici çalışma izinleri verilebilir, mültecilerin kendi ayakları üstünde durması sağlanabilir. Ancak çoğu mültecinin eğitimsiz olması ve nitelikli meslek sahibi olmamaları Türkiye ekonomisi üzerindeki yükü arttırmaktadır. Şu ana kadar, Suriyeli mülteciler ile yerel halk arasında küçük çaplı tartışmalar yaşansa da, halkın yardımseverliği daha çok ön plana çıkmıştır. Fakat bölge ekonomisinin, sınırdaki gerilim ve sorunlar yüzünden darbe alması, mülteci sayısının her geçen gün artması, yerel halkı da krizin altından kalkılamayacak bir duruma gelebileceği korkusu nedeniyle huzursuz etmektedir. Yardım verilmesinin yanında, halklar arasındaki uyum sorunlarının da giderilmesi, gelecekte oluşabilecek çatışmaların önüne geçilmesi ve halklar arası kalıcı bir bağ oluşturulması için çaba sarfedilmelidir.

5. SONUÇ

Esad rejiminin gitmesi durumunda bile, Suriye altyapısının yeniden kurulması için ciddi bir dış yardım ve zaman gereksinimi gerekmektedir. Bu nedenle Türkiye'de Suriyeliler uzun dönemli kalmaya devam etmesi muhtemeldir. Bu durumun Türkiye'nin ekonomisine getireceği yük hesaplanarak buna karşı önlemler alınmalıdır. Suriyeli mültecilerin ülkedeki ikametgâhları, istihdamları, eğitimleri ve uyum sağlama süreçleri iyi planlanmalıdır.

Suriyeli mülteci kamplarının, Suriyeli muhalif savaşçılar tarafından üs olarak kullanılmasının önüne geçilmeli, bu grupların Türkiye'yi güvenli bölge olarak kullanmasına izin verilmemelidir. Bu durum Türkiye'yi Suriye'deki iç savaşta taraf haline getirmekte, Suriye'deki şiddeti Türk topraklarına taşımakta, ülkemizdeki iç huzuru tehdit etmektedir. Esad rejiminin yıkılmaması durumunda, Türkiye'nin Suriye ile eski günlerdeki gibi gergin ilişkileri sahip olması ve Suriye'deki silahlı Kürt grupların Türkiye aleyhine kullanılması kaçınılmaz hale gelecektir. Yeni kampların sınıra daha uzak bölgelerde inşa edilmesi, hem kamplarda yaşayan mültecileri savaş ortamından daha uzak tutacaktır, hem de Suriyeli silahlı muhalif grupların kampları üs ve lojistik destek noktası olarak kullanmasını engelleyecektir.

Suriye krizinin siyasi boyutları da olması, yapılan insani yardım operasyonunu

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 43 Mayıs – Haziran 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

**ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası
Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN**

JEL KOD: Z12-Z19 * ID:317 K:258**

<http://www.akademikbakis.org>

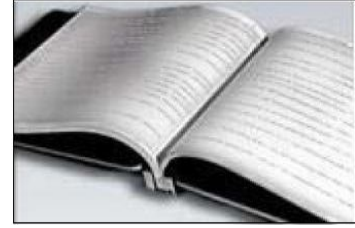
gündemde canlı tutmuştur. İnsani yardım operasyonlarında basın, yardım toplanmasındaki rolü düşünülünce, basının ilgisini kaybeden krizlerin unutulması halinde, yetersiz yardımlarla karşılaşılması kaçınılmazdır. Suriye krizine karşı yüksek basın ilgisi sayesinde yapılan yardımlar, mülteci kamplarının durumu ve buna rağmen yaşanan sorunlar göz önündedir. Ancak Türkiye, mülteci kamplarına olan basın ilgisine temkinli yaklaşmaktadır, kamplara giriş çıkış devletin iznine tabidir. Türkiye'ye sığınan Suriyeli subayların ve ailelerinin sığındığı Apaydın kampına ise, kamptakilerin güvenliği öne sürülerek giriş çıkışa izin verilmemektedir. Hükümetin, siyasi partilerin, basının ve medyanın, Suriye'deki krize ilgisi sürdükçe yardım operasyonuna olan kamuoyu ilgisi sürecektir.

Türkiye'ye gelen dış yardımların ne kadar yetersiz kaldığı düşünüldüğünde, Türk diplomasisinin yardımların artırılması ve Suriye'deki krize barışçıl bir çözüm bulunmasında daha aktif olması gerekmektedir. Suriye'ye komşu olan ve mültecileri ağırlayan ülkelerle sık sık bir araya gelen Türk yetkililer uluslararası yetersiz yardımlara sürekli vurgu yapmaktadır. İnsani krizin beklenenden çok büyümesiyle, bu sorunun sadece bölgeyi ve mülteci barındıran ülkeleri kapsamadığı, küresel çapta bir yardım operasyonunun gerekliliği anlatılmalıdır.

İnsani yardım operasyonunun uzaması halinde, bölgede ve kamplarda görev yapan personelin de yıpranacağı kesindir. Bölgede sürekli görev yapacak eğitimli personel bulmanın zorluğu düşünüldüğünde, kamplardaki Suriyelilerin daha çok kendi kendilerine yeterlilikleri arttırılmalı, onlara daha çok sorumluluk verilmelidir. Bunun için de Suriyelilerin mesleklerine göre iş dağılımı yapılması ve mesleği olmayanların beceri elde edilmeleri için gerekli eğitimleri alması önem taşımaktadır.

Kamplarda yaşayan mültecilerin kayıt altına alınma sorunu daha kolay çözülebilir gözükmemektedir ancak kamplar dışında şehirlerde kaçak şekilde yaşayan mültecilerin kayıt altına alınması büyük önem taşımaktadır. Can güvenliğinden veya sınır dışı edilme korkusundan dolayı yetkililere gidemeyen Suriyeliler için kayıt kampanyaları oluşturulmalı ve yetkililere başvurmaları için teşvik edilmelidirler. İnsani yardım operasyonları bilinmezlerle dolu olduğu için, mülteci rakamlarının eksiksiz olması yardım ihtiyaçlarının ve maliyetlerin hesaplanmasını kolaylaştıracaktır. Bu hesaplamalar da uzun dönemli sığınma imkanı sağlamak için büyük önem taşımaktadır.

Savaş ile kazanç sağlamak yerine, barışçıl yollarla halkların kalbini kazanmak mümkünken, daha maliyetli olan sert güç kaynaklarının kullanılması tartışılan bir konudur. Türk dış politikası, Suriyelilere

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 43 Mayıs – Haziran 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

*ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası
Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN*

*JEL KOD: Z12-Z19 *** ID:317 K:258*

<http://www.akademikbakis.org>

yapılan insani yardım operasyonu ile yumuşak gücünü ortaya çıkarmışken, Esad yönetimine karşı izlenen saldırgan politika, Türkiye'nin ve geleneksel dış politikasına ters düşmektedir. Barışı destekleyen bir dış politika, insani yardım ile birlikte çok daha etkili ve etik açıdan doğru olacaktır. Yapılan insani yardımlar, Türkiye'nin Suriye halkının gözünde değer kazanmasını sağlamıştır, ancak uzun dönemli insani yardım operasyonun da maliyetleri göz önünde bulundurulmalıdır.

Suriye'de kriz sonrası toparlanma süresinin uzun sürmesi değerlendirilmektedir, istikrarlı bir hükümet kurulana kadar Suriye içindeki ve komşu ülkelerdeki mültecilerin yeniden ülkelerine yerleşmesi ve bir düzen kurması kolay olmayacaktır. Türkiye'nin kendisi için kötü senaryo olan Esad yönetiminin devrilmemesi durumuna da hazırlık yapılmalıdır. Bu senaryoda, Türkiye'deki geçici misafır statüsüne sahip Suriyelilerin uzun dönemdeki akıbetleri konusunda hazırlıklar yapılmalıdır. Türkiye'nin yükünün Batı tarafından paylaşılması konusunda ciddi adımlar atılmalıdır. Suriye krizinin sadece Suriye'ye komşu ülkelerin gayretiyle çözülmeyeceği ve Suriye'deki gerginliğin sadece bölgede değil, bu krizde taraf olan büyük güçlerin katkısıyla tüm dünyada hissedildiği açıktır. Bölgenin düşük yoğunluklu savaş ortamı içinde olması, yapılan insani yardım operasyonunu çok zor ve karmaşık hale getirmektedir. Bu yüzden, Türk Hükümeti'nin bölgede barış

ortamına katkı sağlayacak hamlelerde bulunması ve zaten yüksek olan gerilimi arttıracak hareketlerden kaçınması gerekmektedir. Bölgeye istikrar gelmesi ve krizden etkilenen sivillerin yaralarının sarılması için Suriye'deki savaş ortamının durulması ve barışçıl bir çözüm sağlanması gerekmektedir.

KAYNAKÇA

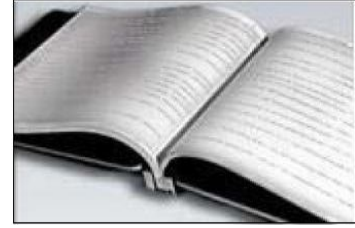
AFAD Web Sitesi, (2013). Barınma Merkezlerinde Son Durum. Erişim Tarihi: 30 Eylül 2013, <https://www.afad.gov.tr/tr/IcerikDetay.aspx?ID=16&IcerikID=848>

Akgün, B. (2012). Suriye Krizi'nde Bölgesel ve Küresel Aktörler: Perspektifler, Sorunlar ve Çözüm Önerileri. Stratejik Düşünce Enstitüsü.

Atalay, O., Kavakdan, M. & Sönmez, G. (2013). 3. Yılında Suriye Krizi: Suriye Raporu Mayıs 2011 - Haziran 2013. İnsan Hak ve Hürriyetleri İnsani Yardım Vakfı Raporu.

Avrupa Komisyonu Raporu, (2013). Syria Crisis: Echo Factsheet.

Bakeer, A. H. (2013). Suriye'de Kabusa Doğru. Uluslararası Stratejik Araştırmalar Merkezi Raporu.

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 43 Mayıs – Haziran 2014

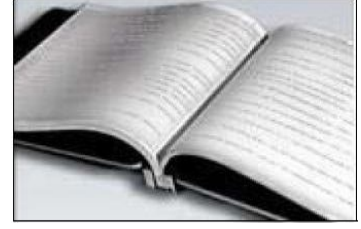
Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

*ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası
Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN*

*JEL KOD: Z12-Z19 *** ID:317 K:258*

<http://www.akademikbakis.org>

- Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği Raporu, (2013).** Inter-Agency Regional Response For Syrian Refugees: 29 August - 4 September 2013.
- Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği Web Sitesi, (2013).** Stories from Syrian Refugees. Erişim Tarihi: 4 Aralık 2013, <http://data.unhcr.org/syrianrefugees/syria.php>
- Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği Web Sitesi, (2013).** Syria Regional Refugee Response; Inter-agency Information Sharing Portal. Erişim Tarihi: 19 Aralık 2013, <http://data.unhcr.org/syrianrefugees/country.php?id=224>
- Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği Web Sitesi, (2013).** International Refugee Law. Erişim Tarihi: 15 Ekim 2013, http://www.unhcr-centraleurope.org/en/resources/legal_documents/international-refugee-law.html
- Birleşmiş Milletler Raporu, (2013).** Syria Regional Response Plan: January to June 2013.
- Bouie, D. R. (2012).** Humanitarian Assistance And Soft Power Projection. U.S. Naval War College Raporu.
- Brosnan, A. & Winkler, M. (2013).** Syria: A Regional Crisis. Uluslararası Kurtarma Komitesi Raporu.
- Çavuş, T. (2012).** Dış Politikada Yumuşak Güç Kavramı ve Türkiye'nin Yumuşak Güç Kullanımı. KSÜ İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 2(2), 23-37.
- Dünya Gıda Programı Web Sitesi, (2013).** Syria Overview. Erişim Tarihi: 30 Eylül 2013, <http://www.wfp.org/countries/syria/overview>
- Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü Raporu, (2013).** Ensuring Fragile States Are Not Left Behind: 2013 Factsheet.
- Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü: DAC Raporu, (2013).** Fragile States 2013: Resource Flows and Trends in a Shifting World.
- Euro-Mediterranean Human Rights Network Raporu, (2011).** Syrian Refugees in Turkey: A Status in Limbo. EMHRN

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 43 Mayıs – Haziran 2014

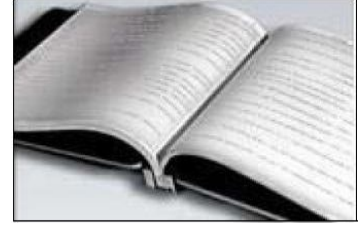
Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

*ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası
Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN*

*JEL KOD: Z12-Z19 *** ID:317 K:258*

<http://www.akademikbakis.org>

- Yayınları/Ekim 2011.
Kopenhag, Danimarka.
- Fargues, P. & Fandrich, C. (2012).** The European Response to the Syrian Refugee Crisis What Next? Migration Policy Centre Raporu 2012/14.
- Global Humanitarian Assistance Initiative, (2013).** Global Humanitarian Assistance Report 2013.
- Goldstein, J. S. & Pevehouse, J. C. (2005).** International Relations: Seventh Edition. İngiltere: Pearson Uluslararası Basım.
- Güçer, M., Karaca, S. & Dinçer, B. (2013).** Sınırlar Arasında Yaşam Savaşı: Suriyeli Mülteciler Alan Araştırması. Uluslararası Stratejik Araştırmalar Merkezi Raporu 13-04.
- Hayata Destek İnsani Yardım Derneği, (2013a).** Durum Raporu: Türkiye'deki Suriyeli Mülteciler, 31 Ağustos 2013.
- Hayata Destek İnsani Yardım Derneği, (2013b).** Haziran 2013/2 E-Bülteni.
- Heywood, A. (1997).** Politics. Palgrave, İngiltere: Macmillan Yayınları.
- Humanitarian Coalition Web Sitesi, (2012).** What is a Humanitarian Crisis?. Erişim Tarihi: 3 Ekim 2013,
<http://humanitariancoalition.ca/info-portal/factsheets/what-is-a-humanitarian-crisis>
- Margesson, R. (2013).** International Crises and Disasters: U.S. Humanitarian Assistance Response Mechanisms. Congressional Research Service Raporu, 1 Ağustos 2013.
- Maspero, E. L. & Ittman, H. W. (2008).** The Rise Of Humanitarian Logistics. 27th Annual Southern African Transport Conference Paper, 7-11 July 2008, Güney Afrika, 175-184.
- Mülteci Hakları Koordinasyonu Web Sitesi, (2010).** Uluslararası Mevzuat. Erişim Tarihi: 4 Ekim 2013,
http://www.multecihaklari.org/index.php?option=com_content&view=category&id=22:uluslararası-ararasi-mevzuat&layout=default
- Naftalin, M. & Harpviken, K. B. (2012).** Rebels and Refugees: Syrians in Southern Turkey. Prio Policy Brief 10/2012. Oslo, Norveç.

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 43 Mayıs – Haziran 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

*ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası
Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN*

*JEL KOD: Z12-Z19 *** ID:317 K:258*

<http://www.akademikbakis.org>

Noya, J. (2005). The Symbolic Power of Nations. Real Instituto Elcano Working Paper 35/2005. Madrid, İspanya.

Nye, J. S. (1990). Soft Power. Foreign Policy, No. 80, Twentieth Anniversary, Autumn, 1990, 153-171.

Nye, J. S. (2004). The Decline of America's Soft Power. Foreign Affairs 83(3).

Orhan, O. (2013). Reyhanlı Saldırısı ve Türkiye'nin Suriye İkilemi. Ortadoğu Analiz 54(5), 10-16.

Özkaya, A. N. (2007). Suriye Kürtleri: Siyasi Etkisizlik ve Suriye Devleti'nin Politikaları. Uluslararası Hukuk ve Politika, 2(8), 90-116.

Paksoy, M., Paksoy, S., Memiş, H. & Özçalıcı, M. (2012). Arap Baharı'nın Sosyo-Ekonomik Etkileri: Türkiye-Suriye Karşılaştırması. 2. Bölgesel Sorunlar ve Türkiye Sempozyumu, 1-2 Ekim 2012, 48-58.

Principles and Good Practice of Humanitarian Donorship, (2003). İsveç Hükümeti Tarafından Toplanan 2003 Stockholm Toplantısı Bildirisi.

Roskin M. G., Cord, R. L., Medeiros, J. A. & Jones, W. S. (2008). Political Science, An Introduction: Tenth Edition. New Jersey, ABD: Pearson Education International.

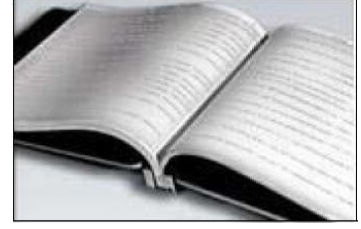
TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu, (2012). Ülkemize Sığınan Suriye Vatandaşlarının Barındıkları Çadırkentler Hakkında İnceleme Raporu 2, 24. Dönem 3. Yasama Yılı.

Tobin, S. A., Anderson, E. & Jenkins, L. (2013). The Syrian Refugee Crisis and Lessons From The Iraqi Refugee Experience. Boston Üniversitesi, Irak Çalışmaları Enstitüsü.

Tomasini, R. M. & Van Wassenhove, L. N. (2009). From Preparedness to Partnerships: Case Study Research on Humanitarian Logistics. International Transactions In Operational Research 16(5), 549–559.

Türk Kızılayı, (2013). Suriye Krizi İnsani Yardım Operasyonu Raporu.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Web Sitesi, (2013). Mültecilerin Hukuki Durumuna Dair Sözleşme. Erişim Tarihi: 4 Ekim 2013,

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 43 Mayıs – Haziran 2014

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

*ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası
Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZISTAN*

*JEL KOD: Z12-Z19 *** ID:317 K:258*

<http://www.akademikbakis.org>

www.tbmm.gov.tr/komisyoin/sanhaklari/pdf01/179-199.pdf

Within a Struggle. Ortadoğu Raporu No 136, 22 Ocak 2013.

Uluslararası Af Örgütü Web Sitesi, (2010). T.C. İçişleri Bakanlığı Genelgesi (2010/19). Erişim Tarihi: 7 Ekim 2013, www.amnesty.org.tr/ai/system/files/multecivesiginmaci.pdf

UNICEF, (2013). Suriye Krizi: İki Haftada Bir Yayınlanan İnsani Durum Raporu, 20 Eylül - 10 Ekim 2013.

Uluslararası Kriz Grubu, (2013a). Blurring the Borders: Syrian Spillover Risks for Turkey. Avrupa Raporu No 225, 30 Nisan 2013.

UNICEF, (2013). Syria's Children: A Lost Generation? Crisis Report: March 2011- March 2013.

Uluslararası Kriz Grubu, (2013b). Syria's Kurds: A Struggle

Van Wassenhove, L. N. (2006). Humanitarian Aid Logistics: Supply Chain Management in High Gear. Journal of the Operational Research Society, 57(5), 475-489.